

ØSTRE LANDSRET DOM

afsagt den 2. juli 2026

Sag BS-13283/2025-OLR
(10. afdeling)

Artpusher Gallery ApS
og
Art Party (tidligere Love Party)
(advokat Morten Schwartz Nielsen og Kim S. Larsen for begge)

mod

Coop Danmark A/S
(advokat Frank Bøggild)

Sø- og Handelsretten har den 21. februar 2025 afsagt dom i 1. instans (sag BS-62403/2023-SHR).

Landsdommerne Anne Bendfeldt Westergaard, Louise Hauberg Wilhelmsen og Ulrich Vorstrup Rasmussen har deltaget i ankesagens afgørelse.

Påstande

Appellanterne, Artpusher Gallery ApS ("Artpusher Gallery") og Art Party (tidligere Love Party), har nedlagt påstand om frifindelse, subsidiært om frifindelse mod betaling af et mindre beløb fastsat efter rettens skøn.

Indstævnte, Coop Danmark A/S ("Coop"), har nedlagt påstand om, at dommen stadfæstes.

Artpusher Gallery og Art Party har desuden anmodet om præjudiciel forelægelse af sagen for EU-Domstolen.

Coop har udtalt sig imod anmodningen om præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen.

Supplerende sagsfremstilling

Artpusher Gallerys forretningskendetegn er:

Der er fremlagt skærbilleder af fanerne på Artpusher Gallerys hjemmeside, da.artpusher.com, hvor det af skærbilledet af 10. juni 2023 fremgår, at der er tilføjet en fane, som benævnes "Irma".

Der er endvidere under hovedforhandlingen afspillet videoer fra perioden den 20. juli 2023 til den 15. september 2024 – dvs. både før og efter de midlertidige forbud og påbud blev nedlagt af Sø- og Handelsretten den 5. december 2023 – som er lagt op af Art Party på de sociale medier, og som omhandler salg af værker og merchandise med motiver af Irma-pigen.

Forklaringer

Art Party har afgivet supplerende forklaring.

Art Party har supplerende forklaret bl.a., at når han "stjæler" logoer, så gør han det for at give sine værker en samfundsmæssig relevans. At benævne det "stjæle" logoer, refererer også til et berømt Picasso citat. Eksempelvis var den valgplakat, som han fremstillede af Irma-pigen i 2022 med FN-hjelm på og en solsikke i hånden, en kommentar til Ukraine-krigen. De Irma-piger, som han har tegnet, har et politisk budskab. På hans gengivelser af Irma-pigen, vender hun den modsatte vej i forhold til Irma-logoet. Han oprettede partiet "Love Party", da han gerne ville lave nogle valgplakater, som var værd at se på. De originale plakater hænger nu på Designmuseet. Første gang, han brugte og bearbejdede Irma-pigen, var i forbindelse med Roskilde Festivalen i 2022. Han ville gerne fejre, at Corona var ovre, og at Roskilde Festivalen havde 50-års jubilæum. Han syntes, at et dansk symbol som Irma-pigen var velegnet hertil. Han lavede efterfølgende en udgave af Irma-pigen til Copenhagen Pride. Han brugte Irma-pigen til fejringen af FCK, Jonas Vingegaards sejr i Tour de France og også som symbol for at legalisere cannabis, da Irma-pigen er et designikon. Der er en sammenhæng mellem Irma og FCK, da Irmas butikker primært ligger

i København, og FCK er en københavnerklub. Sammenhængen mellem legalisering af cannabis, som er meget politisk, og Irma-pigen, er svær at forklare, men han støtter en legalisering.

Han havde en dialog med Person 1, som var kædedirektør i Irma, om alle de udgaver af Irma-pigen, som han lavede i efteråret 2022. Han aftalte med Person 1, at han ikke skulle lave merchandise med Irmas varemærker, men at han kunne sælge det merchandise, som han havde købt, og som var tilbage fra Roskilde Festivalen, og som ikke var blevet foræret væk. Han fik et stiltiende samtykke fra Person 1 til at bruge Irmas varemærker. Det viser mailkorrespondancen. Han købte først merchandise ind igen, efter Irma var lukket. I hans designmanual fra 17. november 2022, som han udarbejdede efter aftale med Person 1, kan man se udviklingen af Irma-pigen over tid. Hver gang Coop lavede en ny Irma-pige, så skulle der være ændringer af de tidligere versioner for at få ophavsretlig beskyttelse. Hans ændringer af Irma-pigen indebærer, at hun kigger den anden vej, er blevet voksen og har fået bryster, og er blevet mere moderne. Derfor mener han, at han kan få selvstændig ophavsretlig beskyttelse af sin udgave af Irma-pigen.

Der er ikke nogen, som har givet udtryk for, at de tror, at han har udarbejdet motiverne af Irma-pigen i samarbejde med Irma. Det var primært tidligere ansatte i Irma, som købte hans kunst med Irma-pigen.

Artpusher Gallery havde de originale malerier af Irma-pigen i kommission, hvorfor der skulle betales 5% moms. Malerierne tilhørte ham som kunstner og ikke galleriet. Galleriet solgte mange andre værker end værker med Irma-motiverne, som maksimalt udgjorde 50% af omsætningen i de pågældende år. Galleriet har ikke efter det nedlagte forbud solgt produkter med Irma-motiver. De originale værker blev i december 2023 og januar 2024 overdraget til hans børn som gaver i overensstemmelse med de skatteretlige regler. Malerierne blev ved overdragelserne overdraget til kostprisen og ikke den pris, som de ville kunne omsættes for i galleriet.

Anbringender

Parterne har i det væsentlige gentaget deres anbringender for Sø- og Handelsretten.

Artpusher Gallery og Art Party har yderligere bl.a. vedrørende anmodningen om præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen anført følgende i det sammenfattende processkrift af 10. juni 2026 (afsnitsnummerering, henvisninger til bilag, ekstrakt og materialesamling er udeladt):

”Det gøres gældende, at Sø- og Handelsretten ved den indankede dom har fejlbedømt sagen, navnlig ved (i) at henhøre afvejningen mellem den

kunstneriske ytringsfrihed og varemærkeretten under principperne i EU-Domstolens dom i sag C-201/13 (Deckmyn), uanset at denne afgørelse angår forholdet mellem ophavsret og parodiundtagelsen og ikke varemærkeret, (ii) at fravige den værk-for-værk-vurdering, som krænkelsspørgsmålet forudsætter, og (iii) at lægge en i det hele fejlbehæftet skønserklæring til grund.

Forholdet mellem varemærkeret og ophavsret

Det gøres gældende, at sagen skal afgøres på varemærkeretligt grundlag, og at Coop er afskåret fra under nærværende krænkelssag tillige at påberåbe sig en ophavsret til Irmapien.

Coops påstande hviler på Coops varemærkeregistreringer og på den varemærkeretlige krænkelssvurdering, og sagen angår derfor postulerede krænkelser af Coops varemærker. Både Østre Landsret i forbuds-sagen og Sø- og Handelsretten i den indankede dom har da også taget udgangspunkt i, at den varemærkeretlige beskyttelse er den primære, ligesom Sø- og Handelsretten ikke selvstændigt tog stilling til de ophavsretlige spørgsmål.

Det antages i den juridiske teori, at en sag om varemærkekrænkelse afgøres efter de varemærkeretlige regler herom, således at varemærkeindehaveren er afskåret fra tillige at gøre en eventuel ophavsret til det tegn, der nyder varemærkeretlig beskyttelse, gældende i krænkelssagen. En adgang til at supplere varemærkeretten med en ophavsret til samme figur ville reelt gøre det muligt for mærkeindehaveren at omgå de begrænsninger, der følger af varemærkeretten selv, herunder kravet om kendetegnmæssig brug og hensynet til "rimelig grund" og den kunstneriske ytringsfrihed. Coop kan derfor under nærværende sag alene påberåbe sig varemærkeretlig beskyttelse og ikke en ophavsret til Irmapien.

Uanset at appellanterne ex tuto har forholdt sig til Coops anbringender af ophavsretlig karakter, fastholdes det, at Coop er afskåret fra at påberåbe sig ophavsretlig beskyttelse i nærværende sag.

...

Det gøres gældende, at Sø- og Handelsrettens analoge overførsel af principperne i Deckmyndommen til varemærkeområdet ikke udgør et tilstrækkeligt klart og præcist retsgrundlag. Deckmyn-dommen angår forholdet mellem ophavsret og parodiundtagelsen, og Constantin Film-dommen angik en registreringshindring efter varemærkeforordningens artikel 7, stk. 1, litra f, og ikke afvejningen mellem kunstnerisk ytringsfrihed og varemærkeret ved kunstnerisk brug af et beskyttet tegn. Der findes ikke afklarende EU-retspraksis om denne afvejning, hvilket understøtter behovet for en præjudiciel forelæggelse.

Værkerne er samfundsmæssigt relevante og udtrykker hver især et budskab. De udgør en kunstnerisk reaktion på og kritik af en beslutning i form af afviklingen af Irma, der var genstand for omfattende offentlig debat, hvilket må tillægges betydelig vægt ved vurderingen af, om værkerne ligger inden for rammerne af den kunstneriske ytringsfrihed.

Det gøres nærmere gældende, at Deckmyn-dommen ikke angår den foreliggende problemstilling. Dommen vedrører afvejningen mellem den ophavsretlige eneret og parodiundtagelsen i Infosoc-direktivets artikel 5, stk. 3, litra k, og ikke afvejningen mellem den kunstneriske ytringsfrihed og varemærkeretten. Det forhold, at både Østre Landsret i forbuds-sagen og Sø- og Handelsretten i den indankede dom har set sig nødsaget til at støtte afvejningen på "principperne" i en ophavsretlig parodisag, viser netop, at der ikke foreligger afklarende EU-retspraksis om afvejningen på varemærkeområdet.

Hertil kommer, at EU-Domstolen heller ikke på ophavsretsområdet har taget stilling til de afvejningskriterier og den proportionalitetsvurdering, som en afvejning mellem eneret og ytringsfrihed forudsætter, jf. bl.a. C-70/10 (Scarlet Extended), C-145/10 (Painer), C-360/10 (SABAM mod Netlog) og C-314/12 (UPC Telekabel). En analog overførsel af de ophavsretlige parodibetragtninger til varemærkeområdet udgør på denne baggrund ikke et tilstrækkeligt klart og præcist retsgrundlag for det indgreb i den kunstneriske ytringsfrihed, som dommen indebærer.

Constantin Film-dommen (C-240/18 P) kan ikke føre til et andet resultat, idet den afgørelse angik registreringshindringen i varemærkeforordningens artikel 7, stk. 1, litra f, i en situation, hvor ansøgeren netop ønskede at anvende tegnet som kendetegn, og ikke afvejningen mellem kunstnerisk ytringsfrihed og en bestående varemærkeret ved kunstnerisk brug. Den varemærkeretlige vurdering af, om der foreligger "rimelig grund", må derimod foretages i lyset af den kunstneriske frihed, jf. herved også det spørgsmål, der aktuelt er forelagt EU-Domstolen i sag C-298/23 (IKEA). Appellanterne har ved særskilt processkrift anmodet om præjudiciel forelæggelse for EU - Domstolen, jf. nedenfor om præjudiciel forelæggelse.

Pointen er stærk og kan formuleres som et selvstændigt afvejningsanbringende. Den juridiske kerne har to ben: et logisk (dobbelttælling) og et retskildemæssigt (en fast praksis, hvor kommercielt virkende kunstnere netop er blevet beskyttet — og som tilmed ligger i jeres egen materialesamling).

Det logiske ben er det skarpeste: erhvervsmæssig brug er en betingelse for, at varemærkeretten overhovedet finder anvendelse (kravet om brug i erhvervsmæssigt øjemed, jf. varemærkelovens § 4 og varemærkedirektivets art. 10). Når samme forhold dernæst gøres til det afgørende moment imod ytringsfriheden, tælles det to gange — og resultatet bliver, at professionelle kunstnere, der per definition lever af at sælge kunst, systematisk afskæres fra beskyttelsen efter EMRK art. 10 og chartrets art. 11. Det er den selvmodsigelse, Johan Løje peger på.

Det gøres gældende, at den erhvervsmæssige karakter af Artpushers virke ikke ved afvejningen kan tillægges vægt imod den kunstneriske ytringsfrihed. Både Sø- og Handelsretten og Østre Landsret har i forbindelse med forbudsagen lagt vægt på, at appellanternes virksomhed er kommerciel. Denne betragtning er behæftet med en grundlæggende modsætning og kan ikke bære det resultat, retterne er nået til.

Den erhvervsmæssige brug er en betingelse for, at varemærkeretten overhovedet finder anvendelse, idet en krænkelse forudsætter brug af tegnet i erhvervsmæssigt øjemed, jf. varemærkelovens § 4 og varemærkedirektivets artikel 10. Det samme forhold kan ikke samtidig udgøre det afgørende moment, der ved afvejningen taler imod ytringsfriheden. En sådan slutning indebærer en cirkelslutning som fører til, at netop professionelle kunstnere, der i sagens natur lever af at skabe og sælge kunst, reelt afskæres fra at påberåbe sig den kunstneriske ytringsfrihed. Beskyttelsen efter EMRK artikel 10 og chartrets artikel 11 ville herved blive illusorisk for den gruppe, den navnlig tilsigter at beskytte.

Afgørende for beskyttelsen er ikke, om ytringen afsættes mod vederlag, men om den bidrager til en debat af almen interesse. Det forhold, at en kunstnerisk ytring spredes erhvervsmæssigt eller med fortjeneste for øje, fratager den ikke beskyttelsen. Dette bekræftes af en fast udenlandsk praksis, hvor kunstnere, der erhvervsmæssigt udnyttede deres værker, ikke desto mindre nød beskyttelse efter den kunstneriske frihed, jf. *Rechtbank's-Gravenhage* (Nadia Plesner mod Louis Vuitton), *Brussels Court of Appeal* (*Moulinsart mod Ole Ahlberg*) og *Benedixdomstolen* (*Moët Hennessy mod Cedric Art*). I samtlige tilfælde var brugen erhvervsmæssig, og i samtlige tilfælde måtte eneretten vige for den kunstneriske ytringsfrihed.

...

Det gøres gældende, at brugen af ordmærket »Coop« som led i ytringen »Fuck Coop« ligger inden for, hvad mærkeindehaveren må tåle, og hverken er utilbørlig eller sket uden rimelig grund, jf. varemærkelovens § 4, stk. 2, nr. 3. Ytringen er en kritisk og satirisk stillingtagen rettet mod mærkeindehaveren selv og indgår som et led i den offentlige debat, der fulgte beslutningen om at afvikle Irma-kæden. En sådan brug nyder beskyttelse efter EMRK artikel 10 og artikel 11 i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, og hensynet hertil må ved den samlede afvejning veje tungere end mærkeindehaverens interesse i at kontrollere kritisk omtale af eget kendetegn. Dette understøttes af den indankede dom, som ikke er påanket vedrørende dette forhold, hvor retten — efter en konkret afvejning over for den kunstneriske ytringsfrihed — fandt, at anvendelsen af ordmærket »Coop« i ytringen »Fuck Coop« lå inden for rammerne af, hvad Coop måtte tåle. Det bestrides på den baggrund, at den kritiske anvendelse af mærkeindehaverens ordmærke i en ytring rettet mod denne i sig selv kan udgøre en krænkelse efter varemærkelovens § 4, stk. 2, nr. 3.

...

Præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen

Appellanterne har ved processkrift af 20. maj 2026 anmodet om, at Østre Landsret i medfør af artikel 267 TEUF forelægger EU-Domstolen spørgsmål om forholdet mellem varemærkeretten og ytringsfriheden. Anmodningen fastholdes og udgør en integreret del af appellanternes anbringender, idet de spørgsmål, sagen rejser, ikke kan afgøres på et tilstrækkeligt klart og sikkert EU-retligt grundlag.

Det gøres gældende, at betingelserne for forelæggelse er opfyldt. De rejste spørgsmål angår fortolkningen af varemærkedirektivets artikel 10, stk. 2, litra b og c, sammenholdt med direktivets præambelbetragtning 27 og artikel 11 i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, og en afklaring heraf er nødvendig for sagens afgørelse, jf. artikel 267, stk. 2.

Som anført ovenfor foreligger der ikke afklarende EU-retspraksis om den afvejning mellem den kunstneriske ytringsfrihed og varemærkeretten, som krænkelsesvurderingen forudsætter. Hverken C-201/13 (Deckmyn), der angår parodiundtagelsen på ophavsretsområdet, eller C-240/18 P (Constantin Film Produktion), der angår registreringshindreningen i varemærkeforordningens artikel 7, stk. 1, litra f, tager stilling til denne afvejning. Den omstændighed, at både Østre Landsret i forbudssagen og Sø- og Handelsretten i den indankede dom har måttet støtte afvejningen på "principperne" i en ophavsretlig parodisag, bekræfter, at retsgrundlaget er uafklaret.

Det er endvidere uafklaret, hvilket indhold der skal lægges i udtrykket "god markedsføringsskik" i præambelbetragtning 27, som i de øvrige sprogversioner er gengivet som bl.a. "honest practices in industrial and commercial matters", og som ikke uden videre kan fortolkes i overensstemmelse med den ikke-harmoniserede danske markedsføringslov.

Der består tillige uensartet praksis i medlemsstaterne om kunstnerisk og parodisk brug af varemærker, jf. bl.a. Beneluxdomstolens afgørelse i Moët Hennessy Champagne Service mod Cedric Art, og spørgsmålet om fortolkningen af "rimelig grund" i artikel 10, stk. 2, litra c, er aktuelt forelagt EU-Domstolen i sag C-298/23 (IKEA).

Det gøres gældende, at Østre Landsret i nærværende sag træffer afgørelse som en ret, hvis afgørelser ikke kan appelleres, jf. artikel 267, stk. 3, idet landsrettens dom som udgangspunkt ikke kan ankes, jf. retsplejelovens § 371. Der foreligger ikke en sådan klarhed, at de stillede spørgsmål kan anses for *acte clair*, jf. C-283/81 (CILFIT), præmis 16-21, navnlig henset til de modstående hensyn bag de to enerettigheder og til, at en fortolkning af direktivets artikel 10 og præambelbetragtning 27 forudsætter en sammenligning af de autentiske sprogversioner. Forelæggelse er derfor obligatorisk, og et eventuelt afslag forudsætter en konkret og specifik begrundelse, jf. C-767/23 (Remling).

Appellanterne anmoder på den baggrund principalt om, at der træffes afgørelse om forelæggelse for EU-Domstolen.

Skønserklæringen

Det gøres gældende, at skønserklæringen afgivet af skønsmand Simon Skafdrup i det hele skal tilsidesættes som irrelevant og væsentligt fejlbehæftet. Skønsmændene betegner Artpushers værker som "brandjacking", som ikke er en kunstgenre, men et udtryk for en skadelig adfærd, og afviser, at Artpusher er en etableret kunstner, og at værkerne er kunst, men kunne under afhjemlingen hverken besvare, hvornår en kunstner er etableret, eller hvornår noget er kunst.

Skønsmanden har under afhjemlingen bekræftet ikke at have en relevant uddannelse eller praktisk erfaring med at vurdere kunst, og erklæringen er i vidt omfang udtryk for skønsmandens personlige holdning frem for en objektiv og fagligt funderet vurdering, hvilket bl.a. afspejles i en objektivt urigtig gengivelse af Irmas kendte logo. Skønsmandens vurderinger strider desuden mod de konstateringer, domstolene selv har foretaget i forbuds- og justificationssagen.

Skønsmandens vurdering af, at Artpushers værker ikke skulle udgøre kunst eller original kunst, strider direkte mod de konstateringer, domstolene selv har foretaget. Sø- og Handelsretten har således i den indankede dom (...) lagt til grund, at Love Party må anses for kunstner, og at der ved de udarbejdede motiver, uanset ligheden med Coops varemærker, i et vist omfang er truffet frie kreative og kunstneriske valg, der indebærer, at motiverne er ophavsretligt beskyttede. Hertil kommer, at de af skønsmanden anlagte vurderinger heller ikke er forenelige med de to forbudskendelser. Skønserklæringen kan på den baggrund ikke tillægges bevismæssig vægt.
..."

Coop har i processkrift af 1. juni 2026 vedrørende spørgsmålet om præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen anført følgende (afsnitsnummereringer udeladt):

"UNØDVENDIGE SPØRGSMÅL

Sagen angår en åbenbar og grov krænkelse af Irmas varemærke- og ophavsrettigheder og markedsføringsloven samt Irmas betalingskrav mv. Både Sø- og Handelsretten og Østre Landsret har behandlet sagen grundigt i en forbudssag, og i den efterfølgende hovedsag har Sø- og Handelsretten vurderet sagen på ny og afsagt en dom på 161 sider på grundlag af en ekstrakt på 1.860 sider, en skønsrapport, videoer, podcasts og radioudsendelser samt adskillige (gen-)afhøringer og en afhjemling af skønsmanden.

Den indankede dom er i vidt omfang baseret på konkrete bevisvurderinger, hvilket fremgår af Sø- og Handelsrettens præmisser og blev bekræftet af Højesterets afvisning af direkte anke (kendelse af 12. september 2025), da en afgørelse beror *"overvejende på en konkret vurdering af sagens omstændigheder"*. En præjudiciel forelæggelse vil ikke ændre på denne vurdering, som tilkommer de nationale domstole at foretage.

GRUNDRETTIGHEDER OVER FOR ENERETTIGHEDER

Tredjemands brug af et varemærke til kunstneriske udtryk bør anses for loyal, så længe den er i overensstemmelse med god markedsføringsetik, og regelsættet anvendes på en måde, der sikrer fuld respekt for ytringsfrihed og andre grundlæggende rettigheder, jf. præambelbetragtning 21 og 27 i varemærkeforordningen henholdsvis varemærkedirektivet.

EU-Domstolen har i overensstemmelse hermed fastslået, at kunstnerisk ytringsfrihed skal inddrages ved anvendelsen af varemærkeretlige bestemmelser og opstillet kriterier, der kan inddrages i vurderingen heraf

for at sikre en rimelig balance mellem grund- og enerettighederne. Det er herefter overladt til de nationale domstole at foretage en konkret afvejning mellem enerettighederne og grundrettighederne i det enkelte tilfælde, hvor sagens konkrete omstændigheder inddrages, jf. C-240/18 P (Constantin Film Produktion), præmis 56, og C-201/13 (Deckmyn) præmis 32 og 35.

Også den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fastslået, at det er op til medlemsstaterne at foretage den konkrete afvejning, og at de i forbindelse hermed har et vidt skøn, også mht. om en ytring har samfundsmæssig relevans og bidrager til en debat af offentlig interesse.

Ved vurderingen af samfundsmæssig relevans kan hensynet til pressens funktion, ytringens politiske karakter og kunstnerisk ytringsfrihed inddrages. Også karakteren og alvoren af de sanktioner, som krænkelserne afføder, kan indgå ved vurderingen af, om der ved håndhævelsen af en eneret sker et indgreb i ytringsfriheden, der går videre end nødvendigt, jf. Menneskerettighedsdomstolens sag 40397/12 (Neij og Kolmisoppi mod Sverige).

Med henvisning til nævnte sag udtalte Højesteret i UfR 2023.3772 H (Den Lille Havfrue), at *"også i tilfælde, hvor der ikke er tale om en parodi, skal der, hvor ophavsrettigheder indebærer en begrænsning af andres adgang til at ytre sig, foretages en konkret afvejning af hensynet til ytringsfriheden efter artikel 10 over for hensynet til ophavsretten, der ligeledes er en beskyttet rettighed efter konventionens artikel 1 i tillægsprotokol nr. 1"*.

Som anført af både Østre Landsret i forbudskendelse og Sø- og Handelsretten i den indankede dom kan det ikke antages, at der ved afvejningen mellem varemærkeretlig beskyttelse over for den kunstneriske ytringsfrihed skal tages et videre hensyn til den kunstneriske ytringsfrihed, end hvad der på det ophavsretlige område følger af Deckmyn-dommen. De udledte principper og kriterier er således ikke begrænset til ophavsretten, men kan overføres til varemærkeretten.

Sø- og Handelsretten har allerede i den indankede dom forholdt sig indgående til, om appellanternes værker udgør politiske ytringer beskyttet af ytringsfriheden. Efter en gennemgang af de 35 motiver fandt retten, at *"visse af motiverne må anses for at indeholde politiske udsagn eller tilkendegivelser om emner, der aktuelt debatteres eller har generel samfundsmæssig betydning"*, som er beskyttet efter art. 11 i EU's Charter om grundlæggende rettigheder og art. 10 i EMRK.

Efter at have foretaget netop den afvejning, som appellanterne nu ønsker forelagt EU-Domstolen, fandt Sø- og Handelsretten, at appellanternes brug gik videre, end hvad ytringsfriheden kan retfærdiggøre, idet *"hensynet til Love Partys ytringsfrihed og den samfundsmæssige relevans, som visse af motiverne måtte have, ikke kan retfærdiggøre den skete brug"* henset til den betydelige risiko for skade på varemærkernes væsentligste funktioner.

Det afgørende for rettens resultat var ikke en manglende forståelse af de EU-retlige rammer, men den konkrete vurdering af appellanternes

massive kommercielle udnyttelse af Irmapien, herunder systematisk salg af maseproducerede merchandiseprodukter, plakater og kunsttryk, som selvsagt ikke kunne retfærdiggøres af appellanternes ytringsfrihed.

Sagen kan desuden afgøres efter såvel varemærkeretten som ophavsretten, og selv hvis landsretten foretog en anden varemærkeretlig vurdering, kan og bør dommen opretholdes og afgøres efter ophavsretten. En (ikke-eksisterende) tvivl om fortolkningen af varemærkeretten og grundrettighederne er derfor ikke nødvendig for sagens afgørelse.

VAREMÆRKERETTENS RÆKKEVIDDE

At der er forskel på varemærke- og ophavsretlige afvejninger er en selvfølgelig, der ikke nødvendiggør præjudiciel forelæggelse. Som korrekt anført af appellanterne er der forskelle i de ophavsretlige og varemærkeretlige beskyttelseshensyn. Varemærkeretten har fx ikke en parodiundtagelse og forudsætter erhvervsmæssig brug i forbindelse med varer eller tjenesteydelser, jf. bl.a. C-408/01 (Adidas/Fitnessworld), C-487/07 (L'Oréal-Bellure) og C-206/01 (Arsenal/Reed).

Begrebet "god markedsføringsskik" i varemærkedirektivets præambelbetragtning 27 er udfyldt af EU-Domstolen gennem omfattende praksis vedrørende varemærkedirektivets artikel 14, hvor kriterierne for loyal erhvervsmæssig adfærd er fastlagt i fx sag C-487/07 (L'Oréal v. Bellure), og hvor brugen beror på de nationale domstoles konkrete vurdering.

Sag C-298/23 (IKEA) angår et politisk partis brug af et varemærke i en valgkampagne og er uden betydning for nærværende sag. Efter generaladvokatens forslag til afgørelse *a*) indebærer IKEA-sagen hverken en ny retstilstand eller fortolkning af principper, der ikke allerede følger af EU-Domstolens praksis, og *b*) er balancen mellem varemærket og ytringsfrihed i vidt omfang allerede indlejret i varemærkerettens anvendelsesområde, hvorefter den konkrete afvejning tilkommer de nationale domstole. At nationale domstole når forskellige resultater i konkrete sager er ikke udtryk for uafklaret EU-ret, men at nationale domstole netop foretager konkrete afvejninger, jf. bl.a. C-201/13 (Deckmyn), præmis 35. Sag C-298/23 (IKEA) er derfor uden betydning for nærværende sag og kan ikke begrunde en udsættelse, jf. retsplejelovens § 345.

At EU-Domstolen ikke har forholdt sig til nærværende sags specifikke forhold, betyder ikke, at der foreligger et uafklaret EU-retligt spørgsmål. EU-Domstolen har fastlagt de generelle principper, som nationale domstole herefter skal anvende på sagens konkrete omstændigheder. Det er præcis, hvad Sø- og Handelsretten har gjort og Østre Landsret nu skal gøre.

ALT FOR SENT

Forholdet mellem varemærkeretten og kunstnerisk ytringsfrihed har været et omdrejningspunkt fra sagens start for tre år siden, og appellanterne kunne have anmodet om forelæggelse langt tidligere. Når det først sker timer før forberedelsens afslutning, forekommer formålet at være et forsøg på at træne sagen i endnu flere år til skade for Coop. Hverken sag C-767/23 (Remling) eller sag C-298/23 (IKEA) kan retfærdiggøre den alt for sene fremsættelse.

IKEA-sagen har verseret for EU-Domstolen siden maj 2023, og generaladvokatens forslag til afgørelse har været kendt i over ½ år. Remling-afgørelsen ændrer ikke betingelserne for, hvornår forelæggelse er påkrævet, men præciserer blot omfanget af nationale retters begrundelsespligt ved afslag på anmodninger om præjudiciel forelæggelse, således at en national domstol specifikt og konkret skal begrunde, hvorfor én af de tre Cilfit-undtagelser udledt af EU-Domstolen i sag C-283/81 finder anvendelse. Dette er i tråd med tidligere EU-praksis, fx sag C-144/23 (KUBERA).
..."

Coop har ifølge en omkostningsopgørelse haft udgift til advokat ekskl. moms for Sø- og Handelsretten på 722.000 kr. og for landsretten på 514.500 kr.

Artpusher Gallery og Art Party har ikke indleveret omkostningsopgørelse.

Landsrettens begrundelse og resultat

Præjudiciel forelæggelse for EU-Domstolen

Artpusher Gallery og Art Party har anmodet om, at der stilles præjudicielle spørgsmål til EU-Domstolen vedrørende fortolkningen af varemærkedirektivets artikel 10, stk. 2, litra b og c, sammenholdt med direktivets præambelbetragtning 27 og artikel 11 i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, da en afklaring heraf er nødvendig for sagens afgørelse.

Der foreligger retspraksis fra EU-Domstolen om, at ytringsfriheden, der er beskyttet ved artikel 11 i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, skal tages i betragtning ved anvendelse af artikel 7, stk. 1, litra f, om registrering af varemærker i den dagældende forordning nr. 207/2009 af 26. februar 2009 om EU-varemærker, jf. præmis 56 i C-240/18 P (Constantin Film Produktion). EU-domstolen har også i bl.a. sagerne C-275/06 (Promusicae) præmis 61 ff., C-360/10 (SABAM) præmis 41 ff., C-469/17 (Funke Medien) præmis 65 ff. og C-516/17 (Spiegel Online) præmis 50 ff. statueret, at der skal foretages en konkret afvejning af hensynet til beskyttelsen af enerettigheder over for de øvrige grundrettigheder efter EU's Charter om grundlæggende rettigheder og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. EU-domstolen har endvidere i præmis 31 ff. i sagen C-201/13 (Deckmyn) opstillet nogle kriterier for, hvordan denne afvejning skal foretages på det ophavsretlige område. Generaladvokaten har desuden den 13. november 2025 i den for EU-Domstolen verserende sag, C-298/23 (IKEA), afgivet et forslag til afgørelse. Sagen handler om brugen af varemærker i en kampagne for et politisk parti og drejer sig derfor bl.a. om afvejningen af hensynet til varemærkeretten over for hensynet til ytringsfrihed i en politisk kontekst.

Der foreligger også praksis fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol om afvejningen af hensynet til beskyttelsen af enerettigheder over for de øvrige grundrettigheder efter Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Afvejningen er foretaget i bl.a. følgende afgørelser: *Affaire Ashby Donald et autres c. France*, 36769/08, og *Neij and Sunde Kolmisoppi v. Sweden*, 40397/12, som begge opstiller relevante kriterier, som bør indgå i afvejningen.

Der er efter landsrettens vurdering ikke tvivl om, at en national domstol kan anvende de af EU-Domstolen og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fastsatte retningslinjer i forbindelse med vurderingen af, om der er sket en krænkelse af enerettigheder, herunder foretage den konkrete afvejning af hensynet til beskyttelsen af enerettigheder over for de øvrige grundrettigheder.

Henset til EU-Domstolen og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis på området foreligger der efter landsrettens vurdering endvidere ikke en tvivl om fortolkningen af varemærkedirektivets artikel 10, stk. 2, litra b og c, sammenholdt med direktivets præambelbetragtning 27 og artikel 11 i EU's Charter om grundlæggende rettigheder, som i denne sag nødvendiggør en forelæggelse af spørgsmål for EU-Domstolen.

Anmodningen om forelæggelse af spørgsmål for EU-Domstolen tages herefter ikke til følge.

Realiteten

Efter bevisførelsen for landsretten, herunder den fremlagte mailkorrespondance fra 2022 mellem Art Party og daværende kædedirektør i Irma, Person 1, og mail af 16. juni 2023 fra daværende kædedirektør i Irma, Person 2, til Art Party, og de afgivne forklaringer både under forbudssagen og nærværende sag, tiltræder landsretten, at det ikke kan lægges til grund, at Coop gav samtykke til Art Partys kommercielle anvendelse af Coops varemærker eller i øvrigt indgik i et formaliseret samarbejde med Art Party.

Varemærkeretlig vurdering

Efter en gennemgang af de 35 motiver gengivet i sagens bilag 7.1-19 og 7.21-36 tiltræder landsretten af de af Sø- og Handelsretten anførte grunde, at det må lægges til grund, at de 35 motiver alle ligner de i sagen omhandlede varemærker, som Coop ubestridt har varemærkeret til, og som er gengivet i sagens bilag 2-5, jf. varemærkelovens § 4, stk. 2, nr. 2 og 3, samt at varianterne af varemærkerne må anses som centrale og dominerende i de pågældende motiver.

Efter bevisførelsen for landsretten, herunder det oplyste om indtjeningen i Artpusher Gallery, tiltræder landsretten endvidere af de af Sø- og Handelsretten anførte grunde, at det efter indholdet af den foretagne markedsføring af de i sagen omhandlede produkter og oplysningerne om salg af produkterne via Artpusher Gallery, webshoppen artpusher.com og Art Partys atelier i dennes lejlighed må lægges til grund, at Artpusher Gallery og Art Partys anvendelse af Coops varemærker i de omhandlede produkter har haft et betydeligt

kommercielt formål med henblik på at opnå økonomisk vinding. Landsretten tiltræder også, at de af Artpusher Gallery og Art Party markedsførte og solgte varer frembyder en sådan lighed med de af Coop og Irma solgte varer, at der i offentlighedens bevidsthed må anses for at være en væsentlig risiko for forveksling, herunder at der er en nærliggende risiko for, at det købende publikum vil antage, at der er en forbindelse mellem Coops varemærker og de af Artpusher Gallery og Art Party udarbejdede motiver og produkter. Landsretten har i den forbindelse ud over de af Sø- og Handelsretten anførte grunde også lagt vægt på, at Artpusher Gallery og Art Partys anvendelse af "x" i betegnelser som "Artpusher x Irma", henset til den sædvanlige brug af "x" i branding og markedsføring som en måde at angive, at to parter har indgået et samarbejde, er egnet til at skabe en forbindelse mellem Coops varemærker og de af Artpusher Gallery og Art Party udarbejdede motiver og produkter.

Landsretten tiltræder således, at Artpusher Gallery og Art Partys brug af varemærkerne falder inden for bestemmelserne i varemærkelovens § 4, stk. 2, nr. 2 og 3.

Landsretten finder om den af Artpusher Gallery og Art Party påberåbte modstående beskyttelse af Art Partys ophavsret og kunstneriske ytringsfrihed i overensstemmelse med det af Østre Landsret i kendelsen af 23. september 2024 i sagerne BS-162/2024-OLR og BS-163/2024-OLR (forbudssagen) og det af Sø- og Handelsretten anførte, at der ved Art Partys udformning af de pågældende tryk/plakater m.fl. i et vist omfang er truffet sådanne selvstændige frie kunstneriske valg, at produkterne må anses for ophavsretligt beskyttet, men at det ikke betyder, at Art Party frit kan benytte Coops varemærker, og at visse af de på produkterne gengivne motiver indeholder sådanne ytringer, som er omfattet af beskyttelsen efter artikel 11 i EU's Charter om grundlæggende rettigheder og artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Landsretten er endvidere enig i de momenter, som Sø- og Handelsretten har inddraget i afvejningen af på den ene side Coops beskyttelse af varemærkerne efter varemærkelovens § 4, stk. 2, nr. 2 og 3, og på den anden side hensynet til Art Partys kunstneriske ytringsfrihed og den samfundsmæssige relevans, som visse af motiverne måtte have. Landsretten finder i den forbindelse, at det ved afvejningen skal indgå som et væsentligt moment, at der foreligger en omfattende, systematisk og kontinuerlig brug af tegn, der er næsten identiske med Irma-pigen og Irma, og at denne brug samt Artpusher Gallery og Art Partys markedsføring heraf har haft et betydeligt kommercielt formål og været egnet til at give det indtryk, at Art Party og Artpusher Gallery har overtaget Coops figurmærker og ordmærket Irma. Landsretten finder herefter ligesom Sø- og Handelsretten, at alene anvendelsen af ordmærket "Coop" i motiverne, som angivet af Sø- og Handelsretten, kan anses at ligge inden for, hvad Coop må tåle. Art Party og Artpusher Gallery har i flere af de i øvrigt omhandlede motiver,

som kan anses for at indeholde politiske udsagn eller tilkendegivelser om emner, der aktuelt har samfundsmæssig relevans, anvendt Coops figurmærker og ordmærket Irma i sammenhænge, som ikke vedrører Coops varemærker, indehavere eller tjenesteydelser og varer. Landsretten er derfor enig i Sø- og Handelsrettens begrundelse og resultat for så vidt angår Artpusher Gallery og Art Partys øvrige brug af Coops varemærker, således at der er tale om utilbørlig udnyttelse af varemærkernes særpræg uden rimelig grund, hvilket krænker Coops varemærkeret efter varemærkelovens § 4, stk. 2, nr. 3, og at Art Partys kunstneriske ytringsfrihed og den samfundsmæssige relevans ikke i øvrigt kan retfærdiggøre den skete brug, jf. varemærkelovens § 4, stk. 2, nr. 2.

Ophavsretlig vurdering

Landsretten finder, at Coop ikke, som ellers gjort gældende af Artpusher Gallery og Art Party, er afskåret fra tillige at påberåbe sig en ophavsretlig beskyttelse af Irma-pigen.

Landsretten er enig i Sø- og Handelsrettens begrundelse og resultat for så vidt angår spørgsmålet, om Artpusher Gallery og Art Party har krænket Coops rettigheder efter ophavsretsloven. Landsretten tiltræder således, at både 1979-versionen og 2003-versionen af Irma-pigen er selvstændigt ophavsretligt beskyttet, jf. ophavsretslovens § 4, stk. 1, jf. § 63, stk. 1, og at Artpusher Gallery og Art Party har krænket Coops ret til eksemplarfremsstilling og offentlig visning, jf. ophavsretslovens § 2 jf. § 4, stk. 1, og i forhold til visse af gengivelserne af Irma-pigen Coops ideelle rettigheder efter ophavsretslovens § 3, stk. 2, jf. § 4, stk. 1. Landsretten tiltræder også, at ophavsretslovens § 24 b ikke finder anvendelse i det foreliggende tilfælde, og at Art Partys motiver ikke kan anses for selvstændige værker efter ophavsretslovens § 4, stk. 2. Landsretten er også enig i den af Sø- og Handelsretten foretagne afvejning af på den ene side Coops ophavsretlige beskyttelse af værkerne og på den anden side hensynet til Art Partys ytringsfrihed.

Markedsføringsretlig vurdering

På baggrund af det ovenfor anførte og af de af Sø- og Handelsretten anførte grunde tiltræder landsretten, at Artpusher Gallery og Art Partys salg og markedsføring af produkterne gengivet i bilag 7.1-19 og 7.21-36 er i strid med markedsføringslovens § 3, stk. 1, § 4, § 20, stk. 1, og § 22.

Sammenfattende om krænkelse

Landsretten stadfæster således Sø- og Handelsrettens vurderinger af, hvorvidt der i sagen foreligger krænkelse af Coops varemærkeret og ophavsret, og at Artpusher Gallery samt Art Party har foretaget salg og markedsføring i strid med markedsføringsloven. Landsretten tiltræder i den forbindelse også af de af Sø- og Handelsretten anførte grunde, at der ikke foreligger retsfortabende passivitet fra Coops side. Landsretten er endvidere enig i det af Sø- og

Handelsretten anførte om udlevering af beholdninger af tegninger, plakater, malerier, lærredstryk og andre produkter omfattet af Coops påstand 1 med henblik på destruktion. Landsretten stadfæster herefter Sø- og Handelsrettens bestemmelser vedrørende Coops påstande 1, 4 og 5.

Vederlag, erstatning og godtgørelse

Landsretten er af de af Sø- og Handelsretten anførte grunde enig i, at Art Party tillige kan holdes personligt ansvarlig for de handlinger, der er foretaget i regi af Artpusher Gallery, og som udgør retsstridige krænkelse af Coops rettigheder. Landsretten er endvidere af de af Sø- og Handelsrettens anførte grunde enig i, at Artpusher Gallery og Art Party har krænket Coops rettigheder først på en groft uagtsom måde og senere efter Sø- og Handelsrettens kendelse i forbudssagen den 5. december 2023 på en forsætlig måde, og at de øvrige betingelser for rimeligt vederlag og erstatning samt godtgørelse efter varemærkelovens § 43, stk. 1 og 3, ophavsretslovens § 83, stk. 1 og 3, samt markedsføringslovens § 24, stk. 2 og 3, er opfyldt.

Der er ikke af Art Party og Artpusher Gallery fremlagt revisorattesterede oplysninger om omsætning og bruttofortjeneste ved salg af de i sagen omhandlede produkter, ligesom der ikke er fremlagt oplysninger eller dokumenteret det samlede antal producerede og solgte produkter, som understøtter Art Partys forklaring om, at der alene har været en begrænset omsætning af de i sagen omhandlede produkter. Herefter og efter en samlet vurdering tiltræder landsretten, at vederlag, erstatning for markedsforstyrrelse og godtgørelsen for det ikke økonomiske tab passende kan fastsættes til 750.000 kr., og at det tilkendte beløb skal betales solidarisk af Artpusher Gallery og Art Party.

Bøder

Landsretten er for så vidt angår spørgsmålet om bødestraf enig med Sø- og Handelsrettens begrundelse og resultat. Det tiltrædes således, at der foreligger en forsætlig overtrædelse af det meddelte forbud, der for Artpusher Gallery er strafbart efter retsplejelovens § 430, stk. 1, og for Art Party efter retsplejelovens § 430, stk. 1 jf. stk. 2, og at bøderne er udmålt til 15.000 kr. Således som påstandene er formuleret, finder landsretten ikke grundlag for at tage stilling til, om bøderne tillige kan idømmes efter ophavsretslovens § 76 og varemærkelovens § 42.

Herefter stadfæstes Sø- og Handelsrettens dom.

Sagsomkostninger

Efter sagens udfald skal Artpusher Gallery og Art Party i sagsomkostninger til dækning af advokatbistand for landsretten solidarisk betale 150.000 kr. ekskl. moms til Coop. Ved fastsættelsen af beløbet til advokat er der, udover sagens værdi, taget hensyn til sagens omfang og forløb og til at sikre, at en væsentlig

og passende del af de rimelige udgifter, som den part, der har vundet sagen, har afholdt, bæres af den tabende part, jf. artikel 14 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/48 som fortolket af EU-Domstolen i navnlig dom af 28. juli 2016 i sag C-57/15 (United Video Properties).

THI KENDES FOR RET:

Sø- og Handelsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for landsretten skal Artpusher Gallery ApS og Art Party inden 14 dage betale 150.000 kr. til Coop Danmark A/S. Beløbet forrentes efter rentelovens § 8 a.